

NOTAT

20. august 2021

Vinkler og perspektiver på PFOS-forureningen i Korsør

I forlængelse af byrådets beslutning vedr. PFOS den 21. juni er der blevet nedsat en styregruppe med deltagelse af borgerrådgiveren samt relevante ressourcepersoner fra de involverede afdelinger i kommunen. Styregruppen har til opgave at sikre den løbende koordinering af den samlede indsats, herunder kommunikation, borgerkontakt og proaktiv behandling af eksempelvis erstatningsspørgsmålet.

Kommunens hjemmeside opdateres løbende med de nyeste informationer, og for at sikre borgerne en let adgang til hjælp og informationer henvises på hjemmesiden desuden til en postkasse (PFOSkontakt@slagelse.dk), som borgere kan skrive til med spørgsmål vedr. PFOS. Borger får herefter skriftligt eller telefonisk svar fra den relevante afdeling i kommunen. Siden oprettelsen den 5. juli er der ikke kommet nogen henvendelser til postkassen; til gengæld er der kommet enkelte henvendelser direkte til borgmesteren samt miljøafdelingen.

Ansvarsfordeling mellem offentlige myndigheder

Det er Regionens (Region Sjælland) opgave og ansvar at opspore og kortlægge forurenede arealer, herunder især områder med særlige drikkevandsinteresser, indvindingsoplande til almene vandforsyninger, i områder med målsat overfladevand samt på boliggrunde, børneinstitutioner og offentlige legepladser. Formålet er at sikre rent drikkevand, og at forureninger ikke truer menneskers sundhed. Det er også Regionens ansvar at oprense konstaterede forureninger. Derudover ligger de faglige kompetencer for både undersøgelser og behandling af eventuel PFOS-forgiftning placeret i regionen. Aktuelt er det Arbejdsmedicinsk afsnit på Holbæk Sygehus, som varetager dette.

Det er statens opgave at sætte de overordnede rammer på miljøområdet. Denne opgave er delegeret til Miljøstyrelsen. Det gælder også for så vidt angår håndtering af grænseværdier for indhold af PFAS (samlebetegnelse for PFOS og lignende flourstoffer) i jord, badevand og vand, herunder analysemetoder. Miljøstyrelsen har senest i juli 2021 sænket grænseværdierne for PFAS i jorden og stillet krav om der fremadrettet analyseres for 22 PFAS-forbindelser, hvilket er 10 flere end tidligere.

Slagelse Kommune har siden 2007 været ansvarlig for at føre tilsyn på Brandskolen, herunder at føre tilsyn med brug af kemikalier, jordforurening og udledning til renseanlæg. Slagelse Kommune er ligeledes myndighed for så vidt angår kommunens badevand, vandløb og natur.

Sundhedsperspektivet

Alle nuværende og tidligere medlemmer af Korsør Kogræsser- og Naturplejeforening og Korsør Kogræsserlaug samt personer med samme bopæl under medlemskabets varighed er blevet tilbudt undersøgelse på Holbæk Sygehus. Undersøgelsen gøres med en screening af blodplasma, der klarlægger indholdet af PFOS og lignende flourstoffer, samlet kaldet PFAS. Undersøgelsen er ikke en rutineundersøgelse og analyseres kun få steder i Danmark.

Når Slagelse Kommune kontaktes af borgere, der er bekymrede for helbredspåvirkning ved at have været udsat for flourstoffer, anbefaler kommunen altid borger at kontakte egen læge. Såfremt der er stærk mistanke om meget høj indtagelse af PFOS, kan egen læge efter telefonisk rådgivning hos Arbejdsmedicinsk afsnit på Holbæk Sygehus henvise borgeren til arbejds- og miljømedicinsk vurdering samme sted.

Medlemmerne af kogræsser-foreningerne fik foretaget screening for PFAS ultimo maj 2021, og de modtog svar primo august måned. Slagelse Kommune har ikke fået oplyst resultaterne, men har via medierne kendskab til, at de undersøgte borgere i gennemsnit har et forhøjet indhold af PFOS i blodet. Ift. erstatningsspørgsmålet henvises til afsnittet 'Erstatningskrav – Personskade' på side 4.

Fagligheden og myndigheden i forhold til undersøgelse og behandling af PFOS-forgiftning ligger i Region Sjælland, og borgerne vil derfor være i tæt dialog med Holbæk Sygehus om deres situation. Slagelse Kommune kan i den forbindelse understøtte borgerne med hjælp til at komme den rette vej ind i sundhedssystemet.

De juridiske konsekvenser

Kogræsserforeningens medlemmer har henvendt sig til Slagelse Kommune for at få erstatning for det kød, der er blevet destrueret på grund af PFOS-forurening.

Slagelse Kommune har bedt et eksternt advokatfirma om at vurdere ansvarsgrundlaget og et evt. erstatningsansvar for Slagelse Kommune. Slagelse Kommune er selvforsikret for så vidt angår de erstatningskrav, som rettes mod kommunen.

Efter at have modtaget den eksterne advokats vurdering af sagen kan Slagelse Kommune oplyse, at det på grundlag af de aktuelt forelagte oplysninger vurderes, at lov om erstatning for miljøskader vil kunne finde anvendelse ved vurderingen af, om Slagelse Kommune har pligt til at betale erstatning til Kogræsserforeningen for deres tab.

Miljøskadeerstatningsloven pålægger objektivt erstatningsansvar for den, der forårsager en skade ved forurening af luft, vand, jord eller undergrund som led i en erhvervsmæssig eller offentlig aktivitet, der er anført i bilaget til loven. Det vil sige, at uanset omstændighederne i øvrigt vil Slagelse Kommune som forureneren altid være ansvarlig for skaden.

Aktiviteterne på brandskolen i Korsør vil kunne anses for at være omfattet af punkt J8 i bilaget til miljøskadeerstatningsloven.

Slagelse Kommunes erstatningspligt afhænger herefter af, om det, der kræves erstatning for, er en skade i erstatningsretlig forstand (erstatningsansvarsloven), og om denne skade er forårsaget af PFOS-forureningen.

Erstatningskrav – Tingskade

Slagelse Kommune har indtil videre modtaget et erstatningskrav for Kogræsserforeningen. Erstatningskravet omfatter værdien af det kød, som Kogræsserforeningen har destrueret som følge af PFOS-forureningen. I det omfang dette kød ikke kan spises, fordi PFOS-koncentrationen overstiger grænseværdierne, kan der isoleret set foreligge en skade. Advokaterne anfører, at Slagelse Kommune selv tager stilling til om Kommunen på det foreliggende grundlag vil udbetale erstatning for kødet og med hvilket beløb.

Erstatningskrav – Personskade

Slagelse Kommunes erstatningspligt for personskader i sådanne situationer afhænger af en helt konkret vurdering af hvert enkelt personskadekrav. Kravet skal i hvert tilfælde kunne anses for at være en skade, der kan kræves erstattet i medfør af erstatningsskadeloven, og der skal være konkret årsagsforbindelse mellem PFOS-forureningen og denne skade.

Det betyder, at den person, der rejser krav om personskadeerstatning i denne sag, har bevisbyrden for, at personskaden har en karakter og et omfang, der giver mulighed for ydelser (erstatning og/eller godtgørelse) efter erstatningsansvarsloven, og at personskaden er forårsaget af PFOS-forureningen og ikke har andre konkurrerende eller forudbestående årsager.

Idet der er tale om personfølsomme data, modtager Slagelse Kommune ikke resultaterne af borgernes undersøgelser for PFOS. Det er derfor ikke muligt – på det foreliggende grundlag – at anslå, hvornår der vil være grundlag for at bedømme de eventuelle personskadekrav.

Opsamling vedr. erstatningsspørgsmålet

Det er aktuelt ikke muligt at tage stilling til eventuelle erstatningskrav for personskader. På grundlag af miljøskadeerstatningslovens krav om årsagsforbindelse og skade i hvert enkelt tilfælde, vil det ikke i sig selv indebære en anerkendelse af erstatningspligt i medfør af erstatningsansvarsloven for eventuelle personskader, selvom Slagelse Kommune på det foreliggende grundlag vil kunne anerkende erstatningspligt for kødet.

Det er, som det fremgår ovenfor, muligt for Slagelse Kommune at tage selvstændig stilling til erstatningspligt for kødet.

Det oplyses desuden, at Kogræsserforeningen har modtaget besked fra Fødevarestyrelsen, som alene fraråder, at kødet spises. Fødevarestyrelsen har således ikke påbudt destruktion af kødet.

Slagelse Kommune har besluttet at imødekomme Kogræsserforeningens erstatningskrav på 31.395 kr. Beløbet er fremsat af Kogræsserforeningen og baserer sig på 627,9 kg kød x 50 kr.

Tidslinje for PFOS-sagen

Dato	
1999	Vestsjællands Amt meddeler frivillig miljøgodkendelse til Slagelse Brandskole, brugen af brandslukningsskum indeholdende PFOS indgår ikke i miljøgodkendelsen. Amtet fører miljøtilsyn med brandskolen frem til 2007, hvorefter opgaven overgår til Slagelse Kommune.
2001	Ifølge NIRAS' miljøhistoriske redegørelse stopper brandskolen med at bruge brandskum indeholdende PFOS.
8. okt. 2014	Naturstyrelsen orienterer om undersøgelse for PFAS-forbindelser og indskærper de eksisterende regler for kontrol af forurenende stoffer i vandforsyningerne. Styrelsen skriver, at man især skal være opmærksom på, om der har været blandt andet brandøvelsespladser de steder, hvor der bliver indvundet drikkevand.
Okt. 2014 – Juli 2015	Slagelse Kommune anmoder i flere omgange Region Sjælland om en liste over potentielle forureningssteder i kommunen. I mellemtiden bliver Forsvaret og det kommunale beredskab kontaktet. Begge meddeler, at de ikke har kendskab til sådanne pladser i Slagelse Kommune
Juli 2015	Region Sjælland fremsender liste med 122 lokaliteter med risiko for forurening (hvoraf nogle er dubletter). Slagelse Brandskole fremgår ikke af denne liste.
Sept. 2015	Slagelse Brandskole får udledningstilladelse. Tilladelsen indeholder krav til

	de forventede forurenende stoffer. PFOS indgår ikke.
Start 2016	Vandværker får reviderede kontrolplaner. Planen er udvidet med PFAS-stoffer, idet der er PFAS-lokaliteter i vandværkernes indvindingsopland.
Februar 2017	Forsvaret fremsender deres screeningsrapport for PFAS-forbindelser, ingen lokationer i Slagelse Kommune er undersøgt. Rapporten konkludere, at det er især i område med brandslukning man har fundet PFAS, der overskrider grænseværdierne
5. Okt. 2020	SK Forsyning fremsender mail fra Kristianstad Universitet som påpeger, at der er fundet PFOS i spildevandet til Korsør Rensningsanlæg 2800 ng/l. Fundet er gjort i forbindelse med et EU-projekt, hvor man søger efter medicinrester i spildevandet. MPL-udvalget orienteres den 15. okt. Miljøstyrelsen orienteres den 16. okt.
25. Okt. 2020	Slagelse Kommunes orientere Miljøstyrelsen om kildeopsporing for miljøfarlige forurenede stoffer til havmøljet. Det oplyses, at Slagelse Kommune er vidende om, at kommunens brand- og redningsskole udleder overfladevand til Korsør Nor og Korsør Renseanlæg. Det kan ikke udelukkes, at overfladevandet indeholder rester af PFOS fra historiske aktiviteter.
4. nov. 2020	På baggrund af orientering fra 25. oktober anmoder Miljøstyrelsen Slagelse Kommune om at igangsætte kildeopsporing.
24. nov. 2020	Slagelse Kommune orienterer Miljøstyrelsen om, at SK Forsyning vil foretage en ny prøveudtagning og akkrediteret måling for PFOS på Korsør renseanlæg. Hvis PFOS-resultatet verificeres, vil Slagelse Kommune i samarbejde med SK Forsyning iværksætter en kildeopsporing af PFOS i oplandet til Korsør renseanlæg.
22. dec. 2020	Nye analyser bekræfter fund af PFOS i Korsør Renseanlæg. Pressemeddelelse bliver udsendt den 23. dec.
3. feb. 2021	Resultat af kildeopsporing viser, at PFOS-forureningen stammer fra Korsør Brandskole. Miljøstyrelsen kontaktes og deltager i fælles pressemeddelelse .
Feb/Marts 2021	Der tages flere prøver i blandt andet brandskolen, kolonihaver, grøft, fisk mm.
Marts 2021	Prøver viser meget høje koncentrationer af PFOS i grøften, hvor brandskolen har sit udløb. Oprydning bliver iværksat og starter 22. marts.
19. marts 2021	Prøver af kød fra kogræserforeningens kød viser meget høje koncentrationer

	ner af PFOS. Fisk viser mindre koncentrationer. Af forsigtighedshensyn frarådes fiskeri i nærheden af brandskolens udløb til noret. Styrelsen for Patientsikkerhed kontaktes med henblik på at få sundhedsfaglig hjælp til medlemmerne af kogræsserforeningen.
9. april 2021	Slagelse Kommune fraråder på baggrund af rådgivning fra Styrelsen for Patientsikkerhed vandaktiviteter i Noret. Det sker på baggrund af et forsigtighedsprincip. Der tages nye prøver, som skal afklare, hvorvidt der er grund til bekymring.
22. april 2021	NIRAS fremlægger undersøgelsesoplæg og miljøtekniske redegørelse, som bl.a. viser, at der siden 2001 ikke har været anvendt brandslukningsskum indeholdende PFOS på brandskolen.
Maj 2021	Renseanlæg sættes i gang på brandskolen, regnvandsledningen kobles på Spildevandsledningen. Udledningen til noret fra brandskolen er minimal.
7. maj 2021	Analyser af grøntsager fra kolonihaveforeningen viser ikke spor af PFOS
12. maj 2021	NIRAS fremlægger resultaterne af jordprøverne i kolonihaverne, som viser, at jordkvalitetskriteriet er overskredet i en af foreningens haver, mens vandprøver fra det øvre grundvand i to haver viser indhold af PFOS over drikkevandskriteriet. Nye jordprøver bliver sat i gang. Prøver fra grøften viser, at indholdet af PFOS er faldet fra 6300 mikrogram til 2700 mikrogram PFOS pr. kg. jord. NIRAS bliver bedt om at komme med et oplæg til rensning af grøften.
25. maj	Der afholdes informationsmøde for kogræsserne i samarbejde med formanden for Kogræsserforeningen, Regionen og Fødevarestyrelsen
Juni 2021	Nye prøver fra kolonihaveforeningen viser for højt indhold af PFOS i otte ud af ni haver. Der måles PFOS i 3 ud af 4 græsprøver fra engarealet, hvor kalvene fra Kogræsserforeningen har græsset. Det konstateres, at kalvene med stor sandsynlighed både har fået PFOS via vand fra grøften og via græsset. Der bør derfor ikke afgræsses på arealet fremadrettet. Pga. varierende indhold af PFOS i prøverne fra forskellige dele af marken anbefaler Fødevarestyrelsen helt at undlade afgrænsning af området, som er under mistanke for PFOS-forurening.
Juni 2021	Ekstern advokat kontaktes mhp. at vurdere kommunens erstatningsansvar.
Juli 2021	Kommunen modtager advokatnotat vedr. erstatningsansvar.
August 2021	Borgerne, der er blevet undersøgt for PFOS, får svar på deres prøver.